

DOMAČIN.

DOMAČIN izhaja vsako soboto popoldne, če je ta dan praznik dan poprej ob istem času. — Naročnina za Ljubljano z dostavljanjem na dom: celoletno 3 K, polletno 1 K 50 v, četrletno 75 v; po pošti: celoletno 4 K, polletno 2 K, četrletno 1 K. — **Uredništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v I. nadstr.** — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu DOMAČINA. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. — **Inserati (oglasi):** Trikrat razdeljena petit vrsta 24 v, cela stran 60 K. — Pri večkratnem oglašanju znaten popust. — **Upravništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v pritličju.**

Štev. 36.

V Ljubljani, dne 15. novembra 1913.

Leto I.

Vabilo na naročbo!

Nekaterim kmetovalcem in gostilničarjem smo začeli pošiljati naš list „Domačin“ na ogled in prosimo, da ga pregledajo in naroče. Kdor ga ne misli naročiti, naj ga pošlje takoj nazaj, da se mu nadaljnja dopošiljatev ustavi!

Tiste cenj. naročnike, katerih naročnina je že potekla, prosimo, da jo obnove!

Tiste cenj. prejemalce lista pa, katerim se list redno pošilja, pa ga ne plačajo in tudi ne vrnejo, pozivljamo, naj list ali takoj vrnejo in plačajo naročnino za čas, za katerega so list prejeli, ali pa se izrecno izjavijo za naročnike — in sicer tekom osmih dni — ker bodo sicer imeli sitnosti!

Nihče naj ne misli, da sme list obdržati, ako ga ni naročil, in da mu ga tudi ni treba plačati!

Upravništvo „Domačina“.

Izjava.

Z ozirom na članek „Ivan Hribar in grof Bobrinski“, ki smo ga objavili v svojem listu z dne 5. majnika 1913., izjavljamo, da je prišel ta članek le po pomoti v naš list in da preklicujemo ter obžalujemo obdolžitve, ki smo jih v tem članku izrekli proti gospodu Ivanu Hribarju.

Uredništvo „Domačina“.

Zakaj se zmanjšuje vrednost denarja.

V časih, ko še ni bilo železnice in paroplovstva, so slabe letine na raznih krajih povzročile tamošnjo draginjo. Zato so se tedaj cene žitu zelo izpreminjale.

V zadnjih letih pa se cene žitu ne izpreminjajo več tako zelo, poskakujejo pa neprestano. Toda ne draži se samo žito, temveč nastala je splošna draginja povsod.

Zakaj se vse tako draži, na to je lahko odgovoriti. En klin zabija drugega. Ko je pred nekaterimi desetletji pri mnogih podjetjih stroj izpodrinil ročno delo, je nastala konkurenca z blagom, ki so ga na-

Podlistek.

Pomota.

Povest. — Slovaški spisala Ljudmila Podjavorinska.
Poslovenil Podravski.

(Dalje.)

Komaj je prekoračil prag svoje hiše, je slično hudim sanjam vsa tesnoba padla od njega. Prišel je ob svitu nepričakovano in ona ga je s klicem veselja objela okrog vratu... Bil je to sprejem, kakršnega ni pričakoval, pač pa o njem že sanjal ves čas svoje odsotnosti; že se ni umikala več njegovim poljubom, marveč se je vneto, zaupljivo stiskala k njemu.

Bil je to radosten slovesen dan... Kakor znorel je tekal semtertje po hiši, pomagal je pri pečenju, urejeval eno pa drugo. Prinesel ji je v dar kopico zalih pladnikov, opremljenih z venci iz rož, sredi katerih se je z zlatimi črkami lesketal napis: Betka in Martin Ivar. Povesila sta pladnike po belih stenah snažne

sobe, ki je po tem okrasju postala nekako slavnostno zala. Brez besed sta pogledala drug drugemu v oči in njuni roki sta se našli v krepkem sprijemu. Brezdvomno krasno soglasje ljubezni.

A sedaj, ob času božje službe v cerkvi, je mislil Martin s trepetajočim srcem na radostno večerjo — prvi Sveti večer z njo, svojo ženo. A na vse daljše življenje, ki ga je sladko in radostno videl v duhu pred seboj.

Petje je utihnilo. Kakor prebujen iz spanja, je čul besede blagoslova, ki so donele slavnostno in tresoče se izpred oltarja: „Mir Božji, ki presega ves razum“. Dà, mir duše, mir srca — iz sveta se vrnivši Martin vé po izkušnji, kako redek in drag je ta dar božji!

Vneto, skoro s posvetno radostjo je zadonelo iz tisočernih ust: „Čas radosti...“ Ves zbor je prepeval, toda nekako razčiljeno, nezavestno. Na koru je nastal šum: fantje so ropotali navzdol po stopnicah; nekoliko mladeničev je hitelo pred njimi; šli so nabijati samokrese, da pozdravijo prihajajoče iz cerkve z glušilnim streljanjem.

pravili stroji. Cene blagu so splošno padale. Konkurenca podjetnikov je bujno cvetela.

Sedaj je pričelo delavstvo s stavkami. Izsililo je višje mezde in krajši delavni čas, k temu so se še vpeljali prispevki podjetnikov za delavstvo (bolniška blagajna, razna zavarovanja) in davki so rasli venomer. Nato so podjetniki podražili svoje izdelke. Da so pa to lažje dosegli, so se združili v kartele, določili enotne plačilne pogoje ter so skušali svoj čisti dohodek po možnosti zvišati.

Delavci imajo danes znatno višje mezde, toda morajo pa zopet vse potrebščine za življenje mnogo dražje plačevati.

Slabe letine danes več ne povzročijo draginje, ker se s prometnimi zvezami lahko v vsak kraj dobavi žito, temveč karteli, štrajki itd. nam dražje vse.

Toda poljedelstvo ni zakrivilo nastale draginje. Zakaj če kmetovalec proda svoje žito kupcu, tedaj cene niso tako zelo visoke, te cene pa poskočijo takoj, ko kmetovalci nimajo več žita naprodaj. Veletržci in borzni magnati diktirajo cene, ne pa pridelovalci.

V poslednjem času se čujejo klici, naj bi se odprle meje za živino in žito!

Če bi pa to splošno pomagalo, je dvomljivo. Odkje naj pride živina in žito, ko vlada draginja tudi v inozemstvu. Zahteva se uvoz mesa iz Argentine. Prišlo je pač nekaj ladij zmrznjenega argentinskega mesa v Avstrijo, toda ob koncu ga ni hotel nihče več kupiti, ker je bilo neužitno. In komaj se je pričelo s tem uvozom mesa, je že prišlo nekaj spekulativcev iz Severne Amerike, da bi uredili izvoz mesa v Avstrijo, ustanovili torej trust ali kartel, tako da bi tudi to ceno meso kmalu nehalo biti poceni.

Če se naglaša, da naj bi se dopustil uvoz živine in žita iz balkanskih dežel, je treba zopet pomisliti, da sedaj balkanske države same nimajo odveč živine in žita, v poslednjih mesecih je bilo tam še prepovedano izvažati žito, in Srbija, odkoder se zahteva uvoz živine, je pred nekaterimi tedni tudi prepovedala izvažati živino.

Z uvozom žita in živine bodo pa šli milijoni narodnega premoženja v inozemstvo, ki bodo za Avstrijo za vedno izgubljeni.

Tudi Martin se je odpravil med prvimi. Rad bi bil dohitel mlade žene ter šel s svojo paroma v sveti noči domov... Preril se je med fanti ter se podal ven — toda pri vratih se je natlačilo toliko žensk, ki so nameravale zbežati poprej, nego zagromi prvi strel pred durmi... Slavnostno bučenje orgel je oglušilo prvi pok, zunaj se je čul zamolkli krič, šum, trušč... In za tem kakor na povelje, ponesrečen strel (salva).

Ko je dospel skozi duri, so bile ženske že daleč pred njim. Hitele so pripraviti večerjo, predno se snidejo domači — marsikatera hiti naravnost iz cerkve, da ne bi zamudila čarov pri živini, domačiji ali v zadevi ljubezni, ker to noč ima čaranje svojo nedvomljivo moč.

Mrzla, toda prijetna noč, katero je osvetljeval mesec s svojo svetlobo, je bila tiha in slavnostno mirna. Ni je dramil noben hrup strela, ker ta je le popolnoval to nebeško harmonijo. Ondi zgoraj so se tresle na obnebu zvezde, ki se je tako blagoslovljeno približevalo k zemlji, slično nekdanji božanstveni zvezdi betlehemske.

Če zahtevamo odpravo carine za žito in živino, tedaj moramo obenem zahtevati tudi odpravo carine za industrijske izdelke. Zakaj ta poslednja carina je tudi prav zelo kriva draginje.

Draginja vedno narašča, denar neprestano izgublja svojo vrednost. Kar je pred nekaj leti veljalo 1 K, stane danes 2 K, mezde se zvišujejo in vsak dan čujemo o novih »regulacijah cen«.

Nujno potrebno bi bilo, da se stvar obrne. Zakaj z neprestanim draženjem ne dosežemo ničesar, ker moramo ob višji prodajni ceni plačati tudi višjo nakupno ceno.

Srednji stan (rokodelci in uradniki) pa je najbolj zadet z zmanjšanjem vrednosti denarja. Uradniki se pač odškodujejo z zvišanjem plač, rokodelci pa mora vse sirovine dražje plačevati, prodajne cene pa ne more vedno uravnati po tem, kakor bi to moralo biti, in temu se spričo vladajoče draginje pridruži še večja varčnost njegovih odjemalcev in pa da mora česče dolgo čakati na denar.

Temu bi se odpomoglo s krepkim pospeševanjem živinoreje, tako da bo število živine napredovalo, a se ne manjšalo kakor v poslednjih letih, da bo ostal denar za živino doma in dobimo krepak kmetijski stan, ki je naš najboljši odjemalec. Odiranje s karteli se mora zaježiti in narodnemu gospodarstvu toli škodljivi štrajki se morajo onemogočiti. Prav posebno pa je v korist državi in vsem krepko pospeševanje rokodelstva nujno potrebno.

To so zahteve, ki bi znatno povzdignile narodno gospodarstvo Avstrije in jo napravile neodvisno od inozemstva. In še prebivalstvo bi imelo hasek od tega.

Politični pregled.

Novi avstro-ogrski poslanik v Belgradu.

Za avstro-ogrskega poslanika v Belgradu je imenovan dosedanji naš poslanik na Cetinju Vladimir baron Giesl. Dosedanji poslanik Ugrom se prideli zunanjemu ministrstvu na Dunaju. Avstro-ogrski poslanik na Cetinju je postal Eduard Otto.

Martin je rezko stopal po poteptani stezi. Zapazil je pred seboj znano postavo. Ozrla se je parkrat po njem, ko jo je dohitel, je nekoliko osupnil.

„Ti si, Martin?“ ga je ogovorila vesela in ga pozdravila kot svojega najboljšega prijatelja, dasiravno je bilo jasno, da ni imela za to nobenega povoda. Kolikor se je dalo zapaziti, se je odbijala s tega lica velika radost. Obstala je in mu zrla drzno in zmagovito v oči... Martin se ni rad sešel s to samoljubno žensko med štirimi očmi. Tudi sedaj, povsem brez vzroka, je obstal, kakor bi ga polil mrzel curek.

„Tako torej si prišel tudi ti? Rekla sem že, da ne prideš!“ ga je pozdravila ljubeznivo.

„Čemu ne bi prišel — na Božič? ji odvrne ne brez vznemirjenja. — Vsak se privleče domov, kjer ga čakajo...“

„Samo da vsakega ne čakajo Martin“, se je nasmejala pomenljivo ter se znova ozrla po njem s tem radostnim, otožnim svitom v očeh. Ta pogled mu je bil zmerom neprijeten, torej se je zamračil tudi sedaj.

„Pridi k nam, po večerji, Martin“, ga je povabila preprosto in resno. „Pa se še kaj pomenimo. Pokliči

Skupni proračun.

Potrebščine skupnega proračuna znašajo za prvo polovico leta 1914 399 milijonov. Redne potrebščine so proračunane na 281 milijonov kron, in sicer za armado 234, za mornarico pa 35 milijonov. Za Bosno se proračunavajo redne potrebščine z 8 milijoni, izredne za armado z 28.910.000 K, za mornarico 55.207.500 K in za brambno preosnovo 22 milijonov kron. Za izdatke pri dogodkih na Balkanu se bo od delegacij zahtevalo 350 milijonov kron.

Sveti oče odlikoval grofa Zaleskega.

Papež Pij X. je poslal obolelemu finančnemu ministru Zaleskemu svojo podobo z lastnoročnim podpisom z željo, da bi kmalu ozdravil. Podelil mu je tudi apostolski blagoslov. Odlikoval ga je nadalje z redom božjega groba, njegovi ženi je pa podelil križ istega reda.

Novi bavarski kralj Ludovik III.

V zbornici je bil v Monakovem Ludovik III. proglasen za bavarskega kralja. Deželni stanovi so se kralju dne 12. t. m. poklonili. Na kraljevem dvoru so razobesili kraljevske zastave, z zastavami so okrasili tudi javna poslopja v Monakovem. Kralj Ludovik III. je veliko zločincev pomilostil in izdal proklamacijo na prebivalstvo, ki konča: Verujmo v Boga, katerega milostna roka je dozdej Bavarsko vodila in prosimo, da naj nas Vsemogočni blagoslovlja in podpira.

Grško-turška napetost.

Belgrajske poučene kroge sedanje stanje grško-turških pogajanj zelo skrbi. Iz Aten in Carigrada se poroča, da tako Turki kakor Grki že računajo z ostrim konfliktom. Grki dolže laško diplomacijo, da spletkari v Carigradu proti grško-turškemu sporazumu. Srbska javnost sodi, da Srbija z ozirom na grško-turški spor še ni armade razorožila, dasi je demobilizacija bila napovedana.

tudi Betko, ki itak nikdar ne pride k nam... je dala urno, ko ji ni odgovoril. Od tega časa, ko se je jela Beta pečati z orožnikom, je Grajski odleglo na duši. Sama jo je videla večkrat, zapazila je tudi njun poslednji sestanek in ta nezvestoba ji je bila nekakšno zadoščenje. Ona ju je hotela samo dražiti, spraviti v neslogo, a to ne za zmerom — in evo, kakšen nepričakovan obrat — kakšna kazen, sramota za onega, ki jo je razžalil. Že se jim ni treba sramovati pred njim, se poniževati, če ima tudi on svojo „zjedziglavo“ — pa še kakšno! Martin je osramotil njo in njeno hčerko, toda tega ne vé nihče, a to je vendar večna sramota pred vsem svetom. Ali pa tudi zares vé, kakšno juho mu je skuhala ta njegova sveta Magdalena! Oj, ko bi mu mogla ona prva povedati, kar ljudje že javno govoré!...

„Ne pridem“, ji odvrne resno in preHITEVŠI jo, pospeši korake, kakor bi hotel zbežati pred njo. Ona je to zapazila ter ježno stisnila usta.

„Kakor hočeš“, odvrne pokorno in prijateljski ter dodá: „Kakšen si vendar, Martin? Človek hoče biti s teboj najboljše volje, saj se poznamo že od mladih

Iz seje kranjskega deželnega odbora

dne 8. novembra 1913.

Deželna konceptna praktikanta dr. J. Podobnik in dr. Fr. Logar se imenujeta deželnim koncipistom.

Provizorni paznik v deželni prisilni delavnici Miha Pogačnik se imenuje definitivnim paznikom.

Na prošnjo Slov. trgovske šole se dovoli dežel. tajniku dr. Pogačniku, dežel. koncipistu dr. Podobniku in dežel. združnemu asistentu Lazarju, da poučujejo na gospodarski in združni šoli.

Mesto župnika Frana Travnja v Sodražici se imenuje zastopnikom deželnega odbora v cestnem okrajnem odboru ribniškem Anton Lavrenčič, župan v Sodražici.

Skleno se ugovor proti zopetnemu imenovanju dr. Piccato za prvomestnika deželnega urada splošnega pokojninskega zavoda za privatne nameščence, ker se isti ni prav nič oziral na interese kranjske dežele. C. kr. namestništvo v Trstu se naproša, da predlaga drugo osebo, ki ni podvržena političnim vplivom in se bo ozirala enakomerno na interese vseh prizadetih dežel.

Na vlogo c. kr. centralne komisije za varstvo umetniških spomenikov se dovoli za restavriranje oltarja in slik v podružni cerkvi na Muljavi 400 kron podpore.

Z ozirom na sklep deželnega zbora o ustanovitvi strežniške šole v Ljubljani se sklene:

1. Ustanovi se stalna strežniška šola z internatom: v internat se sprejme iz Kranjske največ 10 gojenk. Poleg teh se sprejme v internat še po eno gojenko iz sosednjih kronovin pod pogojem, da se zaveže dotična deželna uprava prispevati polovico oskrbnih stroškov in država drugo polovico.

2. Internat in šola je za Kranjce brezplačna pod pogojem, da se gojenke zavežejo:

a) v slučaju vojne vstopiti v službo Rdečega križa in

b) v slučaju, da se na Kranjskem ustanove mesta plačanih bolniških strežnic, prevzeti to službo za gotovo dobo.

nog, toda ti se nas ogiblješ kakor bi bil zares bolj vzvišen nad vsemi. A mogoče, da napoči čas, ko boš potreboval dobrega prijatelja, o katerim se ti niti ne sanja... tudi tebe utegne obiskat nadloga...”

„Čemu bi se ogibal?“ spregovori urno ter zardi pri teh njenih besedah. Spomnil se je nekdanjih dobrot in sram ga je bilo, da ga smatra za ošabnega. Nū, ko bi vedel, čemu ga je vabila tako vneto? Lahko bi ga bila sicer pustila čakati — toda več iz samopašne radovednosti nego iz maščevanja, bi bila vendar-le rada skušala ono čarodejno sredstvo. Troje cvetov od leske, použite na Sveti dan, ugonobi ljubezen... „Ne ogibljem se, toda povem vam naravnost, ne ljubi se mi iti nikamor. Posediva z ženo sama; — znajte, ves čas sem se že veselil tega večera!“

Grajski zagori lice. Ni pa bila jeza, ki ji je gnala kri v obraz. Jasno si je znala predstaviti krasno slogo, njegove tople poglede, njegovo zaljubljenost, ki jo je opazovala skozi okno, torej jo je vse to raniło in močno razburilo. A sedaj po vsem tem, kar je doprinašala z orožnikom, obstoji še zmerom sloga, še zmerom ljubezen!...

(Dalje prihodnjič.)

3. Potom okrožnice se pojasni županstvom pomen take šole in se jih pozove, da odpošljejo v to šolo pripravne osebe, ki bi se lahko pozneje stalno nastavile kot krajevne bolniške strežnice.

Ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu se naroči, da prihodnje leto naredi poskus z gojitvijo sladkorne pese.

Župniku Kleindienstu v Begunjah na Gorenjskem se dovoli za ribogojno napravo 1500 kron podpore.

Sklene se izdati okrožnico na županstva o pokončevanju vran.

Deželne elektrarne se protokolirajo pri trgovskem sodišču kot trgovska tvrdka.

Na znanje se vzame razsodba c. kr. poljedelskega ministrstva v zadevi vodne pravice na Završnici. Poljedelsko ministrstvo je zavrnilo ugovore Alojzija Reva, tvrdke Leykam-Josefstal in Tomaža Pavšlerja ter v polnem obsegu potrdilo razsodbo c. kr. deželne vlade kranjske.

Zgradba vodovoda za Rovte se odda Prvi kranjski podjetniški družbi v Ljubljani.

Na prošnjo kmečke zveze se priredi koncem meseca novembra v Radečah pri Zidanem mostu pre-

movanje goveje živine in se v ta namen dovoli 500 kron podpore iz državnega kredita in 500 kron iz deželnega.

Za zgradbo kapnic v Beli krajini se dovoli še en vagon cementa.

Dovoli se deželni prispevek za tlakovanje deželne ceste skozi Kočevje.

Radi razširjenja domobranskih vojašnic v Ljubljani se snide mešana komisija, ki bo sestavila stavbni program.

Sklene se zahtevati od gasilnih društev, katerim se dovolijo podpore, sledeči reverz: Podpora je vezana na pogoj, da se dotično gasilno društvo glede svojega vsestranskega poslovanja podvrže kontroli deželnega odbora, in sicer tako potom pristojnega županstva kakor tudi, zlasti v strokovnem oziru, potom «Kranjske dež. gasilne zveze v Ljubljani». Ta pogoj bo mogoče izpolniti na ta način, da si županstvo in deželni odbor nad društvom zagotovita zadostno ingerenco s primerno izpremembo pravil. Županstvo se vsled tega naroča, da preskrbijo, da se pravila prizadetih gasilnih društev tako izpremenijo, oziroma izpopolnijo, da bo v njih tudi sledeča določba: «Društvo se v svrhu revizije in strokovnega nadzoro-



Novi bavarski kralj Ludovik III.

vanja včlani pri Kranjski deželni gasilski zvezi v Ljubljani. Izstop iz navedene gasilske zveze je dopusten le vsled sklepa občnega zbora, kateremu pa mora pritrditi županstvo in ga odobriti deželni odbor, sicer je vsaka izprememba te določbe pravil neveljavna. — Prvi obrok dovoljenih podpor se bo poslal županstvu, ki ga bo porabilo v odplačilo dolga gasilnega društva. Nadaljnji obroki se bodo izplačevali tedaj, ko bodo pravila dotičnega društva v gorenjem zmislu izpre-

menjena. — Pred izplačilom podpore imajo županstva od gasilnega društva izposlovati obvezno izjavo, da bo društvo deželnemu odboru takoj vrnilo podporo, ako bi se hotelo odtegniti kontroli županstva in deželnega odbora, oziroma ako bi izstopilo iz «Kranjske deželne gasilske zveze v Ljubljani».

Gasilna društva (članice «Zveze slovenskih gasilnih društev») so poslala na «Vzajemno zavarovalnico» izjave na tiskanih formularih, v katerih naznanjajo,



Reliefni zemljevid Panamskega predora.

da ne bodo v bodoče več plačevala vozne k požarom izven vasi, ker niso dobila deželne podpore. O nekaterih društvih se je naznanjalo, da v slučaju požara niso hotela gasiti. Vsled tega se sklone:

1. Deželni vladi se predlaga, da tista gasilna društva, ki niso hotela ob požarih gasiti, razpusti:

2. Županstvom se naroči, da društvom, ki so podala gorenje izjavo, vzamejo avtorizacijo h gašenju in da poskrbe, da se ustanovijo nova društva ali da v svojem delokrogu preskrbijo potrebno za požarno policijo.

Gasilnemu društvu v Vrhpolju se dovoli 33% podpora k skupnim stroškom, ki se izplača v treh letnih obrokih.

Gasilnemu društvu v Št. Rupertu se dovoli 400 kron podpore.

Gasilnemu društvu pri Sv. Gregoriju se dovoli 400 kron podpore.

Gasilnemu društvu v Šmartnem v Tuhinju se dovoli za sedaj 300 kron podpore, k zgradbi gasilnega doma pa obljubi 33% prispevek, ki se izplača, ko bo stavba pokrita in pod pogojem, da se stavba zgradi po zvezinem vzorcu.

Sklone se revizija mestne uprave ljubljanske.

Kandidati Slovenske ljudske stranke za nove deželnozborske volitve.

Na shodu zaupnikov Slovenske ljudske stranke, ki se je vršil 5. t. m. v Ljubljani, so bili za nove deželnozborske volitve sprejeti sledeči kandidati:

Splošni volilski razred.

Sodni okraj Ljubljana: Mihael Dimnik, posestnik v Jaršah.

Sodna okraja Kamnik-Brdo: Ivan Lavrenčič, dekan v Kamniku.

Sodna okraja Kranj-Škofja Loka: Evgen Jarc, državni poslanec v Ljubljani.

Sodni okraji Radovljica-Kranjska gora-Tržič: Ivan Piber, župnik v Gorjah.

Sodni okraji Postojna-Senožeče-Ilirska Bistrica-Vipava-Lož: dr. Vlad. Pegan, odvetnik v Ljubljani.

Sodni okraji Vrhnika-Logatec-Idrija-Cerknica: Anton Kobi, veleposestnik na Bregu.

Sodni okraji Krško-Kostanjevica-Mokronog-Trebnje: Ivan Hladnik, župnik na Trebelnem.

Sodni okraji Litija-Višnjagora-Radeče: dr. Ivan Zajec, zdravnik v Ljubljani.

Sodni okraji Kočevje-Vel. Lašče-Ribnica-Žužemberk: Jaklič Fran, državni poslanec v Dobropoljah.

Sod. okraji Novo mesto-Črnomelj-Metlika: Alojzij Mihelčič, župan na Lokvici.

Za splošni volilni razred v Ljubljani proglasi kandidata osredni izvršilni odbor stranke v sporazumu z izvršilnim odborom stranke za Ljubljano.

Kmetske občine.

Ljubljana-Vrhnika: dr. Ivan Šusteršič, deželni glavar v Ljubljani. Povše Franc, komerčni svetnik v Ljubljani.

Kamnik-Brdo: dr. J. Ev. Krek, državni poslanec v Ljubljani.

Kranj-Tržič-Škofja Loka: Demšar Franc, državni poslanec na Češnjici. Zabret Ivan, posestnik v Bobovku.

Radovljica-Kranjska gora: vitez Jos. Pogačnik, državni poslanec v Podnartu.

Postojna-Logatec-Senožeče-Lož-Ilirska Bistrica-Cerknica: Drobnič Franc, posestnik v Novi vasi pri Blokah. Dr. Ig. Žitnik, državni poslanec v Ljubljani.

Vipava-Idrija: Perhave Bogomir, posestnik v Vipavi.

Novo Mesto-Kostanjevica-Krško: Zirc Josip, župan v Kandiji.

Trebnje-Višnjagora-Žužemberk-Mokronog-Litija-Radeče: dr. Evgen Lampe, deželni odbornik v Ljubljani. Košak Fr., posestnik in župan na Grosupljem. Vehovec Ivan, posestnik in župan v Žužemberku.

Črnomelj-Metlika: Dermastia Karol, strokovni učitelj na slovenski trgovski šoli v Ljubljani.

Za Kočevje-Ribnico-Velike Lašče: Anton Lovšin, posestnik v Jurjevici in K. Škulj, kaplan v Ribnici.

Mesta in trgi.

Tržič-Radovljica-Kamnik: Dr. Vinko Gregorič, primarij v Ljubljani.

V mestni skupini Idrija: dekan Mihael Arko.

Za ostale skupine mest in trgov se proglase kandidati kasneje.

Panamski predor — gigantično delo stavbne tehnike.

Po delj kakor tridesetletja trajajočem boju s prirodnimi silami je dovršila tehnika gigantično delo: Meseca julija t. l. je bil dokončan prekop skozi panamsko ožino. Zadnja stena je padla in svetovno-zgodovinsko delo bilo dovršeno Junija 1906., ravno pred sedmimi leti, so sklenile Zedinjene države, da same nadaljujejo delo, s katerim je spojeno toliko pikrih reminiscenc. Skoraj pozabljena je zgodovina početka tega dela, ki živi naprej v besedi «panama», ki označuje višek korupčnosti. L. 1881. so pričeli z delom. Ko je bila že ena milijarda in 200 milijonov porabljenih, se je delo leta 1889. ustavilo. Pravice Panamske družbe so nato kupile leta 1903. Zedinjene države, plačale so za te pravice 40 milijonov dolarjev. Že prej pa so se bile Zedinjene države leta 1901. zedinile z Angleško, da imajo Zedinjene države edine pravico zgraditi in upravljati prekop. Sedaj spaja ta nova pot ocean z oceanom. Dolga je ta pot 76 km ter gre skozi masiv Culebra, po reki Rio Grande, skozi pokrajine, ki so bile še pred kratkim divje in nekultivirane. Dovršeno je delo ženjalnega tehnika, ki ga bo šteti med največje može vseh časov, Lessepsa. Zopet bodo sedaj z občudovanjem imenovali to ime, ki je bilo po krivici oblateno in onečasteno vsled dejanj, za katera so bili drugi odgovorni. Še je sicer dolgo do onega časa, ko bodo ladje plule po teh velikanskih rezervoarjih, glavno delo pa je dokončano, dokončano od gigantičnih strojev, premagovalcev narave. Čudež tehnike je končan, odprta je pot z oceana na ocean.

Iz naše karte je razvidno, kako velikanske težkoče so morali pri zgradbi tega predora premagati ameriškanski inženjerji. Posebno veliko delo so zahtevale obrambne naprave ob izlivu predora v Tihi ocean. Izmed petnajst v Panamskem zalivu ležečih otokov so bili trije utrjeni. Bolj enostavne so obrambne naprave na atlanski strani.

Tedenske novice.

(Razpis dobave mesa za vojaško garnizijo v Ljubljani.) Upraviteljstvo garnizijske menaže v Ljubljani je poslalo trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani razglas za dobavo govejega mesa za vojaško garnizijo v Ljubljani za čas od 1. januarja do 31. decembra 1914. Pismene, zapečatenе ponudbe se morajo vložiti na upraviteljstvo garnizijske menaže v Ljubljani (nova infanterijska vojašnica, objekt II., vrata številka 8) do 21. novembra 1913, do 8. ure zjutraj. Razpis, ki obsega dobavne pogoje, množine in kakovosti mesa, ki ga je dobavati, je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

(Nesreča pri streljanju s topiči.) Dne 8. novembra je streljal 20letni Franc Šiler, zidarski delavec v Trsteniku pri Kranju, povodom cerkvenega proščenja s topiči. Pri tem pa mu je strel puhal v obraz in ga popolnoma osmodil. Vid bo bržkone popolnoma izgubil. Strel mu je tudi razmesaril desno roko.

(Zgradba novega kolodvora v Radovljici.) Kakor poroča «Slovenec», je železniško ministrstvo dovolilo kredit 133.000 K za zgradbo novega kolodvora v Radovljici. Zgradba mora biti gotova v prvi polovici prihodnjega leta.

(Napad.) Dne 26. m. m. je 29letnega posestnikovega sina Franceta Jakopina iz Studenega, okraj Lož, ko je šel okoli 10. ure zvečer domov, zavrtno napadel na občinski poti med Glinu in Studenem neki človek ter ga s kolom tako udaril po glavi, da se je nezavesten zgrudil na tla. Ko se je Jakopin čez nekaj časa zavedel, se je splazil do kmečke hiše, odkoder so ga spravili domov. Jakopin ima razbito lobanjo, izgubil bo bržkone popolnoma sluh in tudi morebiti ne bo več okrevaj. Dejanja je sumljiv neki 29 let star fant, s katerim je poprej popival v neki gostilni. Orožništvo je osumljenca aretovalo in izročilo sodišču.

(Ameriške novice.) V Oseoli, Mich., je umrla rojaku Ivanu Turku soproga, doma iz Vel. Jedriča ob Kolpi, v starosti 26 let. — V Yale, Kans., je umrl 28. septembra Jožef Menhard, doma iz Kamnika, v starosti 55 let. — V Johnstowne, Pa., se je ponesrečil A. Modic, doma iz Ivanjega sela pri Rakeku. Star je bil 38 let. Dne 14. oktobra je padla v premogokopu nanj skala in ga je ubila. Zapušča ženo in sedem otrok, katerih najstarejši je star 13 let, najmlajši pa tri mesece. — Umrla je v Clevelandu, O., Ivana Križmanič. Prišla je z možem in svojim pol leta starim otrokom iz stare domovine šele pred nekaj tedni. Pokojnica je doma iz Loke pri Divači. — Umrl je Jakob Petkovšek v Cle Elum, Wash., rodod iz Zaplane pri Vrhniki. — V Butte, Mont., je umrl rojak Jožef Turek, doma iz Tančegore pri Črnomlju. — Ubilo je v Frontieru, Wyo., v rovu rojaka Jož. Remica. Bil je zaposlen pri zaviralnem stroju in se je vsedel nasproti stebra, za kojim je bila pritrjena vrh za vozove spuščati. Steber se je izruval in je telebnil Remica s tako silo po glavi, da je bil na mestu mrtev. Doma je bil iz Gore pri Šmartnem na Sp. Štajerskem. Zapušča v starem kraju žalujočo ženo in sedem nedorastlih otrok. Star je bil 50 let. — Ponesrečil je v W. Wienfield, Pa., rojak Andrej Bakša. Zjutraj je šel zdrav na delo, okoli dveh popoldne ga je pa prišla kara tako nešrečno, da mu je strla levo nogo. — V La Salle, Ill., se je v premogokopu ponesrečil pri razstreljevanju premoga rojak Josip Čertalič. Roko

ima trikrat zlomljeno, razen tega ima pa tudi več manjših poškodb. — Ponesrečil je v South Amahi, N., rojak Frank Kompare, rodod iz Metlike. Odrezali so mu nogo. — V Čikagi se je poročil Jožef Omerza, doma iz Zdol pri Brezicah, s Kristino Novak iz Zakota pri Brezicah na Spodnjem Štajerskem.

(Požar.) Dne 31. oktobra t. l. okrog 9. zvečer je pričelo nenadoma goriti v podstrešju hiše, ki je last Reze Luznar v Mošnjah hiš. štev. 28. Ogenj, ki se je bliskoma razširil, je v kratkem času vpepelil s slamo krito hišo. Na pomoč došla domača požarna bramba ni mogla ničesar rešiti, temveč glavno njeno delo je bilo, da je omejila ogenj. Pogorelka ima škode nad 1500 K, zavarovana pa je bila le za malenkostno vsoto 400 K pri «Vzajemni zavarovalnici» v Ljubljani. Ogenj je nastal najbrže na ta način, da se je vnela slama, ki jo je gospodinja naložila v svoji neprevidnosti okrog dimnika.

Razne stvari po svetu.

(Uboj na cesti.) Pri Trbovljah je napadel na cesti neki neznaneč rudarja, 42letnega Franca Jurkasa. Zadal mu je z nožem več ran v spodnji del telesa in ga smrtno nevarno poškodoval.

(Amerikanska zvižaja.) V ameriških velikih mestih so dobile mnoge dame bogatih krogov pisma sledeče vsebine: «Ko ste odprli to pismo, ste vdihavali 2 milijona bakterij, ki sem jih jaz kultiviral in ki so skrajno škodljive. Vi nosite torej kal infekcije v sebi. Kljub temu pa ni treba obupati, kajti iznašel sem radikalno sredstvo, ki onemogoči vsako okuženje. Mora pa se uporabiti tekom devetih dni. Ako hočete uporabiti to sredstvo, morate poslati na naslov — — znesek — dolarjev.» — Pisec teh pismem je zaračunal «odkupnino» dotičnim damam po premoženjskih razmerah in je zahteval za svoje zdravilno sredstvo od 10.000 do 100.000 kron. Večina adresatinj je oddala pisma policiji. Preiskava pisem je dognala, da so bila pisma v resnici preparirana z bacili, vendar pa so bakterije že pomrle in bile precej nedolžne nravi. Kdo je pisal ta pisma, še niso izsledili.

(Novo strašno orožje.) V angleškem vojnem pristanišču Portsmouth so preizkusili novo, strašno orožje s S-žarki, s katerimi je mogoče, da se povzroče skozi zrak na daljavo eksplozije na telesih, ki se premikajo. Angleška mornariška uprava je žrtvovala staro vojno ladjo, na katero so iz daljave 12000 metrov namerili S-žarke. Na ladji so S-žarki povzročili eksplozijo, ki je ladjo v eni sekundi v razvalino izpremenila.

(Samomor v Kočevju.) Dne 1. t. m. se je v Kočevju z lovsko puško ustrelil občeznani lovec, trgovec in posetnik, 64 let stari Daniel Ranzinger. Še v petek je opravljal svoje posle v trgovini ter naročal potrebno za lov, ki je bil nameravan za popoldne. Zvečer je še mirno igral svojo priljubljeno preferenco. V soboto zjutraj, ko je bila soproga pri sv. maši, pa je šel v podstrešno sobo ter si z dvema streloma razbil glavo. Bil je takoj mrtev. Nekateri pravijo, da se mu je puška sama izprožila. Čuje se tudi, da je bil nekoliko zmešan, odkar mu je 17. septembra t. l. zgorela pristava, vsled česar je imel mnogo nepričakovanih stroškov. Sicer pa je živel v rednih gmotnih razmerah in zapušča številno družino preskrbljeno.

Kako gospodarimo umno v naših gozdih?

Gozdno drevje lahko sadimo jeseni ali spomladi. Boljši uspehi so spomladi. Pozimi mraz sadiko pokonča, v rahlih legah jih sren z zmrznjeno zemljo privzdigne. Spomladni dež zemljo še bolj pritisne na koreninice. Sadi se spomladi kakor hitro sneg skupni, t. j. od meseca marca do junija.

Na zasajene prostore ne smemo puščati živine. Če smo zasadili listnato drevje, ga živina obje, drugo drevje pa pohodi in polomi. V nekaterih krajih, kjer je nujno potrebno, da se svet kmalu pogozdi (v strminah, ob vodi itd.), ne smemo pasti. To se zaznamuje z apnenimi križi, po županstvih pa razglasi, da je tu prepovedano pasti. Po nekaterih krajih paše ne moremo in ne smemo zabraniti. Tam zavarujemo mlada drevesca s koli, ki jih zabijemo okrog drevesca. Stelje ne smemo grabiti ali kositi, ampak le žeti. Še boljše pa je, če pustimo tudi steljo na mestu. Saj ravno stelja je dober gnoj za mlada drevesca.

Včasih bomo gozdno drevje tudi sejali. Sejemo navadno jelko, hrast in kostanj. Za sejanje moramo imeti dosti zdravega in kaljivega semena. Seme pa skali še le potem, če je popolnoma dozorelo. S setvijo pogozdujemo navadno prazne prostore med drugim drevjem, ali pa če hočemo zatreti kako vrsto drevja. Tako sejemo n. pr. jelko med listnato drevje, ker jelka hitro raste in zatem listovce zaduši.

Glavni pridelek gozdov je les. Vse drugo, kar se v gozdu dobi, so postranski pridelki. Postranski pridelki so: lubje (skorja), gozdno sadje, krma in stelja.

Najrazličnejše se porabi les. Boljši les se podela v stavbinski les, odpadki od tega in slabši les se porabi za kurjavo. Stavbinski les se pripravlja na razno vrstne načine, kot: tramovi, deske ali les za druge izdelke (doge, leseno robo, trtno kolje, izrezavanje itd). Temu primerno ga moramo razžagati ali obtesati. Stavbinski les se pri nas drago prodaja. Izvozi se ga iz Kranjskega največ v Trst. Ves slaboten les ali pa les nekaterih listovcev (bukev, gaber) se poseka za drva. Razcepijo ga v polena in prodajajo kot metrska drva. Drobnost vejevje se veže v butare. Po naših krajih (v Gorjancih) sekajo kostanjeve mladike za palice. Mladike so po nekoliko let stare. Te se spomladi s posebnimi pripravami nasekajo (narežejo). Jeseni jih posekajo in zvežejo v butare. Kupujejo jih tovarnarji, ki izdelujejo iz njih palice za moške, za dežnike itd.

Vrhovje in vejevje se navadno ne izvaža iz gozdov. Tudi spravljane manj vrednega lesa (bukovega, gabrovega) iz oddaljenih gozdov bi veljalo več, kakor je les vreden. Tak les se požge v oglje. Na posebnih prostorih v gozdu — kopišča imenovano — se zloži les pokonci v obliki polkrogle. V sredi je nekaj praznega prostora. Ves les se z vejami, listjem, rušo in prstjo pokrije. V sredini — v praznem prostoru — se napravi ogenj. Oglar mora večkrat na dan od vrha vreči v ogenj koščke lesa, da se zloženi les ne vžge, a ogenj v sredini ne poneha. Velika vročina v sredini zogljeni ves zloženi les in dobili smo oglje. Oglje se shrani v suhih prostorih. Prodaja se po teži: kovačem, ključavničarjem in drugim kovinskim rokodelcem.

(Dalje sledi.)

Kdor

želi kaj prodati, kupiti, kdor išče hlapca, deklo, delavca ali kaj družega,
naj inserira

v našem listu „Domačin“ in imel bo uspeh! Oglasi se računajo po nizki ceni.



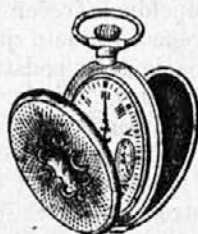
Najboljše dobavišče zgotovljenih postelj

iz dobrega čistega postelnega perja!

4 (12-1)

Napolnjeno v gostoniten rdeč nanking (inlet), 1 pernica, 180 × 120 cm velika, z 2 podzglavnikoma, vsak v velikosti 80 × 60 cm, z novim, mehkim, trežnim perjem K 16—, napol puh K 20—, puh K 24—, pernica sama K 10—, K 12—, K 14— in K 16—, podzglavnik samo K 2—, K 3-50 in K 4—. Dvojnata pernica, 200 × 140 cm velika, K 13—, K 14-50, K 17-50 in K 21—, podzglavnik K 2—, 90 × 70 cm velik, K 4-50, K 5-20 in K 5-50. 5 kg sivega perja K 9-40, boljšega K 12— do K 16—, napol belega K 17—. 5 kg novega, dobrega, belega, neprašnega postelnega perja K 24—, snežnobelega K 30—, boljšega K 36—, najfinejšega gosposko oskubljenega perja K 45—. 5 kg neoskubljenega perja (napukanega) od živih gosi K 26— in K 30—. Bel puh, v velikih kosmičih, K 5—, boljši K 6—, najfinejši prsni puh K 6-50 za 1/2 kg, siv puh 1/2 kg K 2-50 in K 3—. Pošilja se franko s povzetjem. Proti povrnitvi poštne je zamena dovoljena.

Sigmund Lederer, Janowitz a. Angel št. 205 pri Klatovu na Češkem.



Samo K 4-80 ura, verižica, kresilo s 6 vžigalnimi kamni!

Prekrasna fantazijska srebrna remontoirka za gospode, izborna, ploščata in bogato gravirana, s prav dobrim anker-kolesjem, točno idoča, 3letno pismeno jamstvo, z elegantno ameriškansko zlato kavalirsko double-verižico, in modernim žepnim nikljevim kresilom s šestimi rezervnimi vžigalnimi kamni, ki zadoščajo za leta in leta. Vse vkup proti povzetju samo K 4-80. Če se vzameta 2 garnituri K 9-50, če se vzame 5 garnitur 1 garnitura zastoji.

Švicarska tvorniška zaloga ur JURI LOHBERGER, Dunaj VII., Kaiserstraße 89/24.

— Zamena ali pa denar nazaj. —